Εφημερίδα : « Η Βραδυνή»
Κριτική Θεάτρου : Μαρίκα Θωμαδάκη
Θέατρο **«Νέο Ριάλτο»**
Ντέηλ Βάσσερμαν : **« Η φωλιά του κούκου»**
Μετάφραση : Ερρίκος Μπελιές
Σκηνοθεσία : Βλαδίμηρος Κυριακίδης
Σκηνικά-κοστούμια : Χρήστος Μπρούφας
Μουσική : Διονύσης Τσακνής
Φωτισμοί : Παναγιώτης Μανούσης
Ερμηνεύουν : Βλαδίμηρος Κυριακίδης, Έφη Μουρίκη, Στάθης Βούτος, Πρόδρομος Τοσουνίδης, Δημήτρης Μενούνος, Γρηγόρης Ποιμενίδης, Πάνος Σταθακόπουλος, Χρήστος Γιάνναρης, Γιάννης Κοτσαρίνης, Τόνια Ζησίμου.

Το έργο του Ντέηλ Βάσσερμαν, «Η φωλιά του κούκου», γνωστό από τον κινηματογράφο, αλλά και πολυπαιγμένο στο θέατρο, σημειώνει άλλη μια χαρακτηριστική επιτυχία στην άκρως ενδιαφέρουσα σκηνική του πραγμάτωση στο θέατρο «Νέο Ριάλτο» υπό την σκηνοθετική διεύθυνση του Βλαδίμηρου Κυριακίδη. Πράγματι, η παράσταση στο «Νέο Ριάλτο» αποδίδει και αναδεικνύει τις λεπτότατες αποχρώσεις μηνυμάτων της θεατρικής εκδοχής που γράφει ο Βάσσερμαν, στηριζόμενος, εν πολλοίς, στις συγκλονιστικές εμπειρίες τις οποίες καταγράφει στα βιβλία του ένας άλλος Αμερικανός συγγραφέας, ο Κέν Κέσεϋ.

Η σκηνοθετική γραμμή την οποία ακολουθεί ο Βλαδίμηρος Κυριακίδης, οδηγεί την παράσταση σε εναλλαγές τόνων, που εμπλουτίζουν με έντονους χρωματισμούς την αναπαράσταση του μικρόκοσμου του Βάσσερμαν. Ο κλειστός χώρος αντανακλά, ως εκ τούτου, τις καταστάσεις βαθέως ψυχικού άλγους στις οποίες παραπέμπουν οι ήρωες –κάτοικοι της φωλιάς του κούκου. Έτσι, το έργο, στην ολοκληρία του, καθίσταται μεταφορά της ίδιας της ζωής του καθημερινού ανθρώπου, μάρτυρα ενός πολιτισμού φορέως καρκινωμάτων, που διαβρώνουν αργά και σταθερά το ψυχικό σώμα της ανθρώπινης οντότητας. Ο κ. Κυριακίδης κατορθώνει να αναδείξει την ΄παρτιτούρα’ του Βάσσερμαν σε κατ’ εξοχήν χρωματική κλίμακα διανοημάτων τα οποία δημιουργούν την παράσταση ως ένα τεράστιο σύμβολο της οντικής ανεπάρκειας μέσω της καταστροφής των ενστίκτων.

Στην καλοδεμένη και αβίαστα ρέουσα παράσταση του «Νέου Ριάλτο», ο θεατής αναγνωρίζει, χάρη στο μέτρο και στον ρυθμό της σκηνοθεσίας, οικείες προβολές ενός υπό αμφισβήτηση όντως ‘εγώ’, συνειδητοποιώντας περαιτέρω την δική του θέση σε ένα κόσμο ανωνυμίας εντός του οποίου η εξουσία και οι μηχανές της σαρώνουν το ορμέμφυτο και ακυρώνουν την δυνατότητα αυτοδιαθέσεως. Ο σκηνοθέτης δείχνει με σκηνική ενάργεια την απελπισία και την φρίκη στην οποία δυνατόν να βυθιστεί τελεσιδίκως εκείνος που επαγγέλλεται ορισμένο προμηθεϊσμό και τολμά να πάρει το μέρος της διαφορετικότητας. Εξάλλου, ως Μακ Μέρφυ, ο Βλαδίμηρος Κυριακίδης σέβεται την σκηνοθετική του άποψη την οποία ενισχύει με την σύνολη σωματική του εκφορά από την

οποία δεν λείπει το ψυχικό βάθος. Ο κ. Κυριακίδης ερμηνεύει τον προτείνοντα μια κάποια γη της επαγγελίας ενεχόμενος, κατά τρόπο χαρακτηριστικό, στο πάθος του ήρωα της αναφοράς. Με κινήσεις αρχικά ανάλαφρες και με τονισμούς του λόγου που τείνουν να απαλείψουν το βαρύ φορτίο της αποστολής του, ο ηθοποιός, στην ωριμότερη πιστεύω εποχή του, επιτυγχάνει να γεφυρώσει την ανυποψίαστη φάση που διανύει ο ήρωας με την φάση της αναμονής του ελεεινού και τρομαχτικού τέλους. ‘‘Αντίπαλο δέος’’ του Μακ Μέρφυ, η προϊσταμένη Ράτσεντ, σκοτεινό πρόσωπο της εξουσίας δημιουργεί μέσω της εκφοράς της από την εξαίρετη ηθοποιό Έφη Μουρίκη, αλυσιδωτές αντιδράσεις στον περίγυρο τον οποίο προσπαθεί να αφυπνίσει ο Μακ Μέρφυ. Η κ. Μουρίκη υιοθετεί, από την αρχή μέχρι το τέλος της παράστασης ενιαίο σύστημα υποκριτικών κωδίκων που στηρίζονται στο καθολικό ανέκφραστο του οπτικοακουστικού και κινησιακού λόγου τον οποίο αποδίδει με την ακρίβεια ενός μαθηματικού νου.

Η κ. Μουρίκη δεν αφήνεται ούτε στιγμή στην βιωματικότητα και στην δυνάμει συγκινησιακή λειτουργία του ρόλου της επιτυγχάνοντας έτσι να δείξει την αβυσσαλέα διαφορά ανάμεσα στην εξουσία και στα γρανάζια της και στους αδύναμους ευνουχισμένους εξουσιαζόμενους. Εξάλλου, πλην του Μακ Μέρφυ, ελάχιστα ψήγματα αντοχής και αντίστασης εκπροσωπεί ο ονομαζόμενος Αρχηγός, ο Ινδιάνος που παρακολουθεί σιωπηλός τα τεκταινόμενα στο κολαστήριο. Τον ρόλο αυτό, ερμηνεύει με σωστό παραστασιακό ρυθμό ο Πρόδρομος Τοσουνίδης, ο οποίος στις σιωπές του κυρίως φαίνεται ότι αποτελεί φορέα απειλής για το σύστημα. Ωστόσο, θα μπορούσε να αποδώσει με μεγαλύτερο και πλουσιότερο βάθος την μορφή του Ινδιάνου από τον οποίο ο θεατής περιμένει την υπέρβαση και ίσως την λύτρωση, εφόσον ο Ινδιάνος συνδέεται με τα αρχέγονα στοιχεία του ανθρώπου προσκολλώμενος σε φυσικούς κώδικες και σε τοτέμ που διευκολύνουν την άνοδο του ανθρώπου πέραν των δυνατοτήτων που περιορίζουν τον ορίζοντα ενός απλού θνητού. Ως Μαρτίνι, ο νεαρός Γρηγόρης Ποιμενίδης εμφανίζεται απολαυστικότατος και έντονος ηθοποιός πολλά υποσχόμενος : Δεν αποκόπτεται ούτε δευτερόλεπτο από αυτό που καλείται να υποστηρίξει και σε καμία περίπτωση, δεν διακωμωδεί τον ρόλο του. Ο κ. Ποιμενίδης παρακολουθεί κάθε λεπτομέρεια του νέου στοιχείου που εμφανίζεται στην πλοκή και λειτουργεί κατ’ ανάλογο τρόπο χωρίς να χάνει τον ορίζοντα των ομο-λογιών ανάμεσα στον ήρωα που υποδύεται και στα εννοιολογήματα που εκφράζονται μέσω του ρόλου. Ως Χάρντινγκ, ο Πάνος Σταθακόπουλος κινείται σταθερά στο ύφος του σχετικώς συνειδητοποιημένου τροφίμου κατορθώνοντας να φανερώσει, εντούτοις, με καθαρότητα συγκινήσεως τις στιγμές του κάπως πιο προχωρημένου σταδίου όπου η διαφυγή μπορεί να μην είναι πάντα απελπιστικά ανέφικτη. Στις ίδιες παραμέτρους κινείται ο Στάθης Βούτος (Τσέσγουικ) εκφράζοντας μεγαλύτερη επικοινωνιακή ζωηρότητα όπως και ο εξίσου υποκριτικά αποτελεσματικός Γιάννης Κοτσαρίνης (Σκάνλον). Ο νεαρός ηθοποιός Χρήστος Γιάνναρης, στο ρόλο του Μπίλλυ θα μπορούσε να υποστηρίξει έναν υψηλότερο αισθητικό κώδικα εάν δεν εμφανιζόταν υπέρμετρα τονισμένος στην δυσκολία του λόγου. Ενώ είναι σκηνικά πολύ άνετος και

αποδίδει με τις εκφράσεις του προσώπου του μια άριστη εικόνα του ρόλου του, γίνεται υπερβολικός όταν προσπαθεί να μιμηθεί σχεδόν αφύσικα την ψυχική ανωμαλία που συνεπάγεται την δυστοκία της ομιλίας.

Ως Κάντυ, η Τόνια Ζησίμου προσθέτει στην παράσταση το χρώμα ενός άλλου τοπίου, που εισβάλλει στο εκθαμβωτικό ομοιότροπο λευκό των εγκλείστων. Η κ. Ζησίμου ερμηνεύει την εισβολέα με μπρίο και με χαρακτηριστικό βάθος όταν απαιτείται από τις καταστάσεις στην δεύτερη κυρίως 'εισβολή' της στην σκηνή. Εξάλλου, στον ρόλο του Ουίλλιαμς, ο Δημήτρης Μενούνος είναι άνετος και επιτελικός, αν και θα μπορούσε να δείξει μεγαλύτερη οξύτητα συμπεριφοράς όταν 'συνθηκολογεί' για παράδειγμα, με τον θίασο των τροφίμων.

Αξίζει να επισημάνουμε την άριστη από όλες τις απόψεις μετάφραση του Ερρίκου Μπελιέ ο οποίος, όπως πάντα δεν παραβλέπει την τρέχουσα επικαιρότητα την ίδια στιγμή που αντιμετωπίζει με πιστότητα το κείμενο του συγγραφέα.

Ομοίως, η παράσταση, ως ένα μεγάλο εικαστικό και νοηματικό συμβάν διεκπεραιώνεται στο λειτουργικό της μέρος κατά τρόπο εξεχόντως επιτελικό από τον σκηνογράφο-ενδυματολόγο Χρήστο Μπρούφα και από τον Παναγιώτη Μανούση που χειρίζεται με την απαραίτητη φειδώ τους φωτισμούς υπό τους εκκωφαντικούς ήχους της πραγματικά υποβλητικής μουσικής που δημιουργεί για την παράσταση ο Διονύσης Τσακνής. Επισημαίνουμε δε, ότι η μουσική του κ. Τσακνή εισάγει, πιθανότατα και τον πλέον απαθή θεατή στο κλίμα μιας ανησυχίας από έναν άγνωστο φόβο: ο βομβαρδισμός από τις αφηνιασμένες, υπόκωφες μολαταύτα νότες του μουσικού ψιθυρίζει στο αυτί του καθενός ή τέλος πάντων εκείνων που ακόμα σκέφτονται σήμερα, «Φίλε, παρατρίχα την γλίτωσες μέχρι τώρα, αν τη γλίτωσες…».

Δημοσίευση: 23/10/2003